

(1) Datum recenziranja: 10. 12. 2010.

(2) Podaci o recenzentu:

- Prof. dr. Rade Kalanj, 083456
- Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu⁸
- Zagreb, I, Lučića 3
- Redovni profesor (u trajnom zvanju) na Odsjeku za sociologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu, gdje predaje kolegije: Klasične sociološke teorije, Sociološke teorije moći, Ekonomska sociologija i Uvod u sociologiju kulture. Pored radova u znanstvenim časopisima i publikacijama (zbornicima) i prijevoda filozofske i sociološke literature s francuskog jezika, do sada objavio sljedeće knjige: Revolucija i svakidašnjica. Sociološka misao Henrija Lefebvrea, Modernost i napredak, Moderno društvo i izazovi razvoja, Ideje i djelovanje, Globalizacija i postmodernost, Suvremenost klasične sociologije, Modernizacija i identitet, Ideologija, utopija, moć.

(3) Podaci o recenziranom djelu:

- Ivo Paić
- **IMATI HRVATSKU. Paradoks jednog obećanja**
- 350 str.
- Djelo sadrži Uvod, tri poglavlja (Život obećanja; „Briga za naše“, privrženost i ljubav; Protolomejski svijet Mi-identiteta) i Epilog (prolog).
- 210 bibliografskih bilješki.

(4) Mišljenje recenzenta:

- Ovo je djelo bez sumnje nastalo nakon dugog i vrlo koncentriranog istraživanja i razmišljanja o stanju, razvoju i perspektivama hrvatskog društva. Ne treba posebno isticati koliko je ta tema važna za naše društvo, njegove institucije, socijalne i kulturne odnose, jednom riječju za sve ono što tvori bitne karakteristike Hrvatske u europskim i globalnim okolnostima oblikovanja demokracije. Dakako, danas se o hrvatskom društvu i državi dosta piše i govori s najrazličitijih teorijsko-ideoloških stajališta i s različitih znanstveno-disciplinarnih pristupa (povijesnog, ekonomskog, politološkog, sociološkog, kulturološkog itd.). No još je uvijek malo djela i radova koja tu temu razmatraju i promišljaju multidisciplinarno, bez ograničenja pojedinih disciplina. Djelo Ive Paića *Imati Hrvatsku* spada u onu vrstu knjiga koje nadrastaju disciplinarna ograničenja i Hrvatsku promatraju vještom sintezom različitih disciplinarnih mogućnosti: filozofskih, povijesnih, socioloških, antropoloških i politoloških. U tom smislu to je djelo drukčije od djela sličnog sadržaja i to je njegova osnovna vrлина. Paićeva knjiga želi pokazati genezu hrvatskog društva razapetog između utemeljiteljskih obećanja i njegovih realnih dometa. Paić naime oslikava mijene „hrvatskog imaginarija“ kroz protekla dva-tri desetljeća i pritom se analitički, točnije rečeno hermeneutički, osvrće na brojne iskaze i diskurzivne tvorbe najrazličitijih aktera javne scene te na toj osnovi dolazi do zaključaka u kojoj se mjeri i na koji način potvrdio smisao krilatice „Imati Hrvatsku“. Paić podrobno analizira antropološki smisao obećanja i njegove različite dimenzije, potom na isti način izlaže svoje viđenje hrvatskog nacionalnog vidokruga te se usredotočuje na pitanje identiteta, pri čemu mu je najviše stalo do toga da razloži pitanje kolektivnog identiteta („Mi-identitet“) i upozori na njegove kako stvarne tako i iluzorne, artificijelno konstruirane dimenzije. Hrvatska se u Paićevoj analitičkoj optici ne pojavljuje ni kao transcendentni idealitet ni kao amorfna društvena stvarnost nego kao društvena zbilja koja u sebi sažima sve biljege povijesne memorije, sva protuslovlja sadašnjosti i sve verzije upućenosti na budućnost. Dapače, moglo bi se, generalizirajući, ustvrditi da Paić na primjeru Hrvatske pokazuje kako su društva, koja su u kasnoj, globaliziranoj modernosti, ušla u liberalno-demokratsku „galaksiju“ intenzivno opterećena svim nedaćama tog prijelaza, koji se konvencionalno označava terminom „tranzicija“. Paićevo djelo ima i tu evidentnu prednost da o tome što se uobičajeno zove

„tranzicijom“ govori na doista misaoni način. Njegova je slika Hrvatske uistinu realna po svojoj empirijskoj podlozi i nekonvencionalna po svojim pojmovno-teorijskim i stilskim obilježjima. Ona ne spada u onaj već prilično rutinizirani teorijski žanr koji se, pretvoren u svojevrsnu doktrinu, naziva „tranzitologija“. Treba zapravo, analogijski, reći da Paić **misli Hrvatsku** onako kao što Edgar Morin **misli Europu**. Njegova knjiga, dakle, nije ni puko empirističko gomilanje podataka ni puko teoriciističko razmatranje nego zahvat kojemu je Hrvatska ne samo društveno-povijesni fakticitet, ma kakav on bio, nego i izazov za mišljenje koje taj fakticitet promatra s određenog filozofsko-kritičkog i vrijednosnog stajališta.

- Paićevo djeo **Imati Hrvatsku** vrlo je značajan prilog znanstveno-teorijskom istraživanju i ekspliciranju problema vezanih za utemeljenje hrvatske države i razvoj hrvatskog društva. Djelo je i u sintetičkom i u analitičkom smislu specifično i utoliko različito od većine do sada objavljenih radova o toj temi. Djelo je interesatno ne samo za studije nekih znanstveno-akademskih područja, kao što su filozofija, antropologija, povijest, sociologija i politologija nego i za široki krug čitateljstva koje na svoj način, bilo zdravorazumsko-svakodnevnim bilo pak intelektualno kompetentni, propituje koliko smo se i u kojem smjeru udaljili od početnog načela da „imamo Hrvatsku“. Postoje, dakle, svi razlozi koji govore o društvenoj potrebi i opravdanosti objavljivanja ovog doista kvalitetnog djela.

(5) Vrsta djela prema predloženoj kategorizaciji:

- Djelo Ive Paića **Imati Hrvatsku** spada u kategoriju znanstvenih djela i tematski je zanimljivo kako u obrazovno-znanstvenom tako i u širem kulturnom pogledu.

(6) Konačni zaključak recenzenta:

- Djelo Ive Paića **IMATI HRVATSKU. Paradoks jednog obećanja** bavi se tematikom od neposredne važnosti, tu tematiku razmatra iz nekonvencionalnog, naddisciplinarnog ugla, dolazi do zaključaka i uvida koji pokazuju diskrepanciju između obećanja sadržanih u krilatici „Imati Hrvatsku“ i stvarnih ostvarenja tog „imanja“ te, napokon, svoje sudove i teorijsko-istraživačka izvođenja izlaže u istom mah jasnim i vrlo bogatim jezikom. Zbog toga držimo da je objavljivanje ovog relevantnog djela društveno opravdano te sukladno tome predlažemo da se njegovo objavljivanje pripomogne primjerenom potporom Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske.

R. Kalasnj